

עפ"ג 47730/07/22 - פלוני נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה

12 ינואר 2023

עפ"ג 47730-07-22 פלוני נ' מדינת ישראל

בפני הרכב כב' השופטים:
הנשיא רון שפירא
סגנית הנשיא בטינה טאובר
עדי חן-ברק
מערער פלוני
נגד מדינת ישראל
משיבה

פסק דין

לפנינו ערעור הנאשם על גזר דינו של בית המשפט השלום בקריות (כב' השופטת סימי פלג קימלוב) מיום 4/7/22 שניתן בת"פ 52290-10-20. על המערער נגזר לרצות 5 חודשי מאסר בפועל, וכן 3 חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים, והתנאי שלא יעבור אחת או יותר מהעבירות בהן הורשע בתיק זה ויורשע בה.

המערער הורשע על פי הודאתו בעבירה של הפרת צו בית משפט שנועד להגן על אדם, לפי סעיף 287(ב) לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (להלן: "חוק העונשין") ובתיק שצורף הורשע המערער על פי הודאתו בעבירת איומים לפי סעיף 192 לחוק העונשין.

על פי עובדות כתב האישום, ביום 23.12.19, במסגרת הליך ה"ט, אסר בית המשפט לענייני משפחה על המערער להיכנס לדירה בה התגוררה המתלוננת, גרושתו, ולהימצא במרחק של 200 מטר מביתה או 20 מטר מכל מקום בו המתלוננת נהגה להימצא, להטריד את המתלוננת ובני משפחתה הן בביתה והן בעבודתה, בכל דרך ובכל מקום, לרבות הטרדות טלפוניות. הוראה זו הוארכה ביום 30.12.19. ביום 29.4.20 נכנס המערער לבית המתלוננת, וכשהתבקש על ידי המתלוננת לעזוב את הבית סירב. על פי עובדות כתב האישום בתיק שצורף, ביום 13.7.19 איים המערער על בנו הקטין בפגיעה בגופה של המתלוננת (אמו של הקטין) ובני משפחתה בכך שאמר לו: "אני אקבור את כולכם". כאמור, בכל אלו הודה המערער והורשע.

מתסקיר שירות המבחן שהוגש לבימ"ש קמא עלה כי לאור התנגדות המערער להשתלב בהליך טיפולי במסגרת שירות המבחן, נמנע שירות המבחן מהמלצה טיפולית שיש בה כדי להפחית את הסיכון להישנות עבירות דומות בעתיד.

גזר הדין של בימ"ש קמא:

במסגרת גזר הדין קבע בימ"ש קמא כי מדיניות הענישה בעבירה של הפרת צווי בית המשפט נעה כאשר מדובר בעבירה אחת בין מאסר על תנאי לבין מספר חודשי מאסר בפועל. מדיניות הענישה בעבירות איומים בנסיבות דומות נעה ממאסר על תנאי לבין מאסר בפועל לתקופה לא מבוטלת. נקבע כי מתחם העונש ההולם את מעשי המערער, אותם יש לראות כאירוע אחד, נע בין מאסר על תנאי לבין 12 חודשי מאסר בפועל ועונש מותנה. כן נקבע כי אין מקום לחרוג ממתחם העונש שנקבע על אף שהמערער סיים הליך טיפולי, לא ניתן לומר שהשתקם. זאת בשים לב לאמור בתסקיר שירות המבחן ממנו עולה כי קיים סיכון להישנות התנהגות פורצת גבול מצד המערער, ומאחר שהמערער לא היה מעוניין להתחייב לפיקוח וליווי במסגרת שירות המבחן, לא ניתנה המלצה טיפולית ע"י שירות המבחן.

לקולה נשקלה העובדה כי המערער הודה בהזדמנות הראשונה. צוין כי למערער עבר פלילי הכולל הרשעה קודמת במספר עבירות של תקיפת בת זוג, איומים, היזק לרכוש. כן צוין כי המערער הבהיר שאינו מעוניין לבצע עבודות שירות, זאת לאחר שהופנה ע"י ביהמ"ש קמא לקבל חו"ד של הממונה על עבודות השירות. נקבע כי לא ניתן להיעתר לבקשת ההגנה למתן עונש של מאסר על תנאי, בשים לב לכך שעל פי גורמי הטיפול ההליך הטיפולי בו החל המערער לא הושלם, ולכן לא ניתן להצביע על הפחתה ברמת המסוכנות.

נקבע כי לאור עברו הפלילי של המערער יש מקום לשקול גם שיקולי הרתעה בתוך מתחם העונש ההולם. בית המשפט קמא סבר שעונש של מאסר בדרך של עבודות שירות, ולא עונש מאסר של ממש, עשוי להוות עונש מרתיע ואולם מאחר שהמערער סירב לשתף פעולה עם הממונה על עבודות השירות, הוא לא נמצא מתאים לעונש מסוג זה. בנסיבות העניין אין מקום לגזור עליו מאסר על תנאי, שכן עונש זה אינו מתאים לנתוניו. בסיכומו של דבר נגזרו על המערער 5 חודשי מאסר בפועל, וכן 3 חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים, והתנאי שלא יעבור אחת או יותר מהעבירות בהן הורשע בתיק זה ויורשע בה.

טענות המערער:

הערעור מכוון נגד רכיב עונש המאסר בפועל שהוטל על המערער או לחילופין נגד אופן ריצוי המאסר מאחורי סורג ובריאח חלף ריצוי על דרך של עבודות שירות. המערער טוען כי שגה ביהמ"ש קמא עת נמנע מלתת משקל להליך השיקומי שעבר, היינו סיים הליך גמילה אינטנסיבי מאלכוהול, שנמשך כשנה וחצי, באשפוזית וקהילה טיפולית "הדרך" ולאחר מכן אף סיים את הטיפול בהוסטל. כמו כן, נקלט בשוק העבודה וחלף זמן ניכר מאז ביצוע העבירות, במהלכו שינה את מצבו. נטען כי נוכח עברו הלא מכביד של המערער לא היה מקום להשית עליו עונש מאסר מאחורי סורג ובריאח.

נטען כי בימ"ש קמא שגה בקביעת מתחם הענישה, שכן מדובר במתחם החורג לחומרה ביחס לפסיקה הנוהגת במקרים דומים. הרף העליון שקבע ביהמ"ש קמא בענייננו הוא 12 חודשי מאסר, זאת על אף שקבע כי המתחם בנוגע לעבירת האיומים ולעבירה שעניינה הפרת צו נע בין מאסר על תנאי לבין מספר חודשי מאסר בודדים.

עוד נטען כי ביהמ"ש קמא שגה בקביעת העונש הראוי בתוך המתחם שכן לא נתן משקל לנסיבות כדלקמן: האירועים עליהם נשפט המערער הינם אירועים ישנים שקרו בטרם עבר המערער הליך שיקומי ועובר לפרידתו מהמתלוננת; העבירות נעדרו תכנון מוקדם; האירועים היו ברף חומרה נמוך ללא אלימות פיזית, פוטנציאל הנזק לא היה רב. נטען כי המערער התגייס להליך השיקומי ללא קשר להליך המשפטי, שכן הוא החל את הליך השיקום בטרם הוגשו כתבי אישום נגדו, מתוך רצון אמיתי לשקם את חייו.

מתסקיר שירות המבחן עלה כי המערער בעל מוטיבציה לשינוי אורחות חייו, וכי הליך השיקום שעבר מסייע לו בתהליך עריכת שינוי זה. הסיבה בגינה שירות המבחן לא בא בהמלצה טיפולית הייתה בשל עמדתו של המערער לפיה הוא אינו מעוניין בפיקוח במסגרת שירות המבחן והוא מעדיף להשלים את הטיפול שהחל באופן עצמאי. שגה ביהמ"ש קמא בכך שלא מיקם את עונשו של המערער ברף התחתון של מתחם הענישה, זאת בשים לב לכך שהמערער עבר הליך שיקומי משמעותי, לא ריצה עונש מאסר בחייו, הודה בהזדמנות הראשונה ובכך חסך מזמנו של ביהמ"ש וכן חסך את עדותה של המתלוננת, והביע חרטה. שגה ביהמ"ש קמא כשלא נתן משקל לעמדתה של המתלוננת לפיה היא אינה חוששת מהמערער. נטען כי התדרדרותו של המערער החלה לאחר שאביו ואחיו נפטרו.

המערער טוען כי יש מקום לחרוג ממתחם העונש ולהימנע מעונש של מאסר מאחורי סורג ובריו בשל סיכויי השיקום, שכן אפשרות זו אינה מוגבלת רק למקרים שבו הנאשם השתקם באופן מלא, אלא אף למקרים בהם קיים "סיכוי של ממש" שהנאשם ישתקם. כן יש להתחשב בחלוק הזמן שעבר מאז ביצוע העבירות. יש לשקול את השפעתו ההרסנית של עונש מאסר מאחורי סורג ובריו על המערער, שהינו נעדר עבר פלילי וסובל מבעיות רפואיות משמעותיות. עונש זה עלול לגרום לנזק בלתי הפיך לתהליך שיקומי. לחילופין, אף אם ביהמ"ש קמא סבר כי יש לגזור עונש מאחורי סורג ובריו, היה מצופה כי יגזור עונש של מאסר מקוצר באופן משמעותי מזה שנגזר.

טענות המשיבה:

המשיבה טוענת כי יש לדחות את הערעור. גזר הדין אינו סוטה לחומרה מרף הענישה בעבירות דומות. למערער הייתה הזדמנות להשתלב בהליך טיפולי במסגרת שירות המבחן. נערכו בעניינו שני תסקירים, מהם עלה חוסר שיתוף פעולה בטיפול ייעודי בעבירות הרלוונטיות. מטרת הטיפול הייתה להפחית את האלימות והמערער לא היה מוכן להשתלב. לכן שירות המבחן לא בא בהמלצה טיפולית. המערער גם לא הסכים לבצע עבודות שירות וניכר כי הוא חושב שכולם צריכים לקבל את עמדתו. בימ"ש קמא שקל את כל השיקולים הרלוונטיים וגזר הדין משקף נכונה את המסר למערער ולציבור.

הליך הערעור ותסקיר שירות המבחן שהוגש לבימ"ש זה:

לאחר ששמענו את טענות הצדדים החלטנו כי יש להפנות את המערער לתסקיר משלים של שירות המבחן. מהתסקיר

שהוגש לבימ"ש זה עולה כי המערער עובד מזה כשנה במפעל פלסטיק. מתמודד עם בעיות בריאות. אינו סומך על שירות המבחן או גורמי אכיפת החוק, אך מעוניין שיבואו לקראתו על מנת שלא ישוב לצורך אלכוהול באופן אינטנסיבי. השלים בחודש פברואר '22 את שלב ההוסטל המהווה שלב אחרון במסגרת הטיפול. שיתף כי על אף התמודדותו עם קשיים במהלך הליך הטיפול חש כי רכש כלים רבים לניהול תקשורת בין אישית. חש כעס כלפי המתלוננת על שעריבה את המשטרה ומשתדל לא לפגוש אותה ללא נוכחות ילדיו. כיום משתלב בקבוצת עזרה עצמית בכרמיאל כאשר חש צורך. אינו מרגיש בשל נפשית וכלכלית להתחייב להליך טיפולי ומעדיף להתמקד כיום בכיסוי חובותיו הכלכליים ובטיפול בילדיו. תיאר כי למעלה משנתיים הינו נקי מאלכוהול. מעריך כי ריצוי עבודות שירות עשוי להביאו למצב כלכלי קשה אשר עשוי לגרום לחזרתו לשתיית אלכוהול. משיחה עם המתלוננת, גרושתו, עלה כי אינם מקיימים תקשורת כלל. שיתפה כי אינה חוששת מפניו וכי מתעדכנת מילדיהם שערך תהליך שיקום בחייו ועל כך שמחה עבורו. שללה תחושת איום או סכנה מפניו וסבורה כי כניסתו למאסר עלולה להביא לפגיעה בהליך הגמילה השיקומי בו השתלב. מוכנה לסייע לו ולתמוך במידה והיה מעוניין. עוד ציין שירות המבחן כי מעיון ברישום הפלילי עולה כי לא נפתחו כנגדו תיקים חדשים.

שירות המבחן התרשם כי המערער אינו מבטא עניין להשתלב בהליך טיפול לניהול כעסיו, ולאור עמדותיו הנוקשות כלפי גורמים ממשלתיים וביטויי חוסר עניין מצדו בהליך הערעור שב שירות המבחן על המלצתו ונמנע מהמלצה טיפולית בעניינו במסגרת שירות המבחן אשר עשויה להפחית את הסיכון להישנות התנהגות פורצת גבול מצדו בעתיד.

לאחר שהתקבל התסקיר המשלים אפשרנו לצדדים להשלים טיעון. המערער טען בהשלמת הטיעון כי ההליך הטיפולי שעבר מצדיק את ביטול רכיב המאסר בפועל. נטען כי המערער עבר הליך טיפולי אליו הגיע מיוזמתו, הצליח להיגמל מאלכוהול ולשמור על ניקיונו מזה שנתיים. כיום משולב בעבודה סדירה וסובל מבעיות בריאות. הוא סבור כי עונש מאסר בעבודות שירות מהווה גורם סיכון משמעותי עבורו מאחר שלא יוכל לפרנס את עצמו והדבר עשוי לדרדר אותו שוב לשימוש באלכוהול. לא נפתחו נגדו תיקים פליליים חדשים ועבר זמן רב מאז ביצע העבירות. המערער שינה מצבו ונוכח עברו הלא מכביד אין מקום להשית עליו מאסר מאחורי סורג ובריח. נטען כי סירובו של המערער להיות בקשר עם שירות המבחן לאחר השלמת הליך הגמילה הממושך שעבר בקשר להליך טיפול לניהול כעסיו אינו מאיין את התהליך הטיפולי שעבר וההישג השיקומי שבצדו ומן הדין היה לתת לו משקל משמעותי ולהימנע מהטלת מאסר נוכח הנסיבות החריגות של מקרה זה. נטען כי יש לחרוג ממתחם העונש ההולם בשל סיכויי השיקום. כן נטען כי מתן משקל ראוי לעמדת המתלוננת אף הוא מחייב הקלה בעונשו של המערער.

המתלוננת שללה כל תחושת איום או סכנה והינה סבורה כי כניסתו של המערער למאסר עלולה להביא לפגיעה בהליך הגמילה השיקומי בו השתלב. נטען כי גם ההגנה שותפה לחשש זה ולכן מבקשת להימנע מהטלת מאסר נוכח הנסיבות החריגות. לחילופין נטען כי בשל העדר יכולת כלכלית מצדו של המערער לרצות מאסר בעבודות שירות מבוקש שריצוי מאסר מאחורי סורג ובריח יהיה לתקופה קצרה יותר באופן משמעותי.

המשיבה חזרה על עמדתה לפיה לא נפל פגם בגזר הדין של בימ"ש קמא, אשר שקל את כל השיקולים הרלוונטיים לעניין וגזר על המערער עונש שאינו חורג לחומרה בצורה קיצונית מרמת הענישה המקובלת באופן המצדיק התערבות. המערער שב והבהיר לשירות המבחן כי אינו מוכן לריצוי מאסר עבודות שירות ומביע חוסר עניין להשתלב בהליך טיפולי לניהול כעסיו, כאשר שירות המבחן התרשם כי המערער עדיין מתקשה לזהות את החלקים האגרסיביים והאימפולסיביים

באישיותו ואת הקושי בוויסות ושליטה על כעסיו שעומדים בבסיס הסיכון לביצוע עבירות חוזרות בעתיד ומסרב לטפל בהם. הוא מציב תנאים לניקיון מצריכת אלכוהול ומביע עמדות נוקשות וחוסר אמון כלפי גורמים ממשלתיים תוך שמביע עמדה קורבנית לפיה אינו אלא קורבן של הנסיבות. כן צוין כי הוא מביע חוסר עניין בהליך הערעור.

בנסיבות אלה נמנע שירות המבחן מהמלצה טיפולית בעניינו שיהיה בה כדי להפחית את רמת הסיכון הנשקפת ממנו להתנהגות פורצת גבול בעתיד. נטען כי המשיבה אינה מקלה ראש בהליך הגמילה שביצע המערער ואולם בסופו של דבר מדובר בהליך גמילה קונקרטי ולא טיפול כולל שיש בו כדי להפחית מרמת המסוכנות להישנות עבירות דומות. מהתסקיר עולה כי המערער אינו מבין את חומרת מצבו ואת מקומו בהליך המשפטי ואינו מעוניין לעבור הליך שיפחית את הסיכון הנשקף ממנו לציבור. מבחינת המשיבה כל עוד המערער לא עבר טיפול ייעודי לשליטה בכעסים או טיפול ייעודי שיביא לשינוי דפוסי החשיבה והתנהגות אימפולסיבית מצדו הסיכון שנשקף ממנו לא פחת, גם אם הוא מצליח לשמור על ניקיון מאלכוהול, שכן להתרשמות שירות המבחן לא צריכת האלכוהול לבדה היא שעומדת בבסיס ביצוע העבירות בהן הורשע. כן טוענת המשיבה כי אינה מתעלמת מעמדת נפגעת העבירה, אך משקלה של עמדה זו בשלב הדיוני הזה ובנסיבות התיק אינו צריך להכריע את הכף. המשיבה מציינת כי נראה שבימ"ש היה מוכן לשקול אפשרות ללכת לקראת המערער ולהקל עמו במידה מסוימת באופן שהמאסר יומר במאסר בדרך של עבודות שירות, אך המערער עצמו סירב לכך. בנסיבות אלה יש לדחות את הערעור.

דין והכרעה:

לאחר שבחנו את טענות הצדדים, את התסקיר המשלים שהוגש מטעם שירות המבחן ואת תיק בימ"ש קמא הגענו למסקנה כי אין מקום להתערב בגזר הדין של בימ"ש קמא ודינו של הערעור להידחות.

יצוין כי בבואנו לדון בערעור על גזר הדין, אנו נותנים דעתנו לכך שערכאת הערעור אינה נוטה להתערב בחומרת העונש שהושת על נאשם, אלא במקרים חריגים, שבהם נפלה בגזר הדין טעות מהותית או שיש בעונש שנגזר משום חריגה קיצונית מרמת הענישה המקובלת [ראו: ע"פ 1242/97 גרינברג נ' מדינת ישראל (03.02.1998); ע"פ 6992/08 כץ נ' מדינת ישראל (12.10.2009); ע"פ 1964/14 שימשילשווילי נ' מדינת ישראל (06.07.2014); ע"פ 4302/18 ספיר בוקשטיין נ' מדינת ישראל (21.01.2019); ע"פ 8435/17 דוד נפתלי נ' מדינת ישראל (07.04.2019); ע"פ 6522/15 חאג' נ' מדינת ישראל (25.5.2016); ע"פ 7716/14 אבו סעיפאן נ' מדינת ישראל (27.4.2015)]. אין מדובר במקרה בו נפלה טעות בגזר הדין או בעונש שחורג באופן קיצוני מרמת הענישה המקובלת באופן המצדיק התערבות.

בנסיבות העניין איננו סבורים כי יש להתערב במתחם הענישה שנקבע או כי העונש שהוטל על המערער חורג לחומרה במידה המצדיקה התערבות של ערכאת הערעור. בימ"ש קמא שקל את כל השיקולים הרלוונטיים ואף שקל להורות על ריצוי עונש המאסר בדרך של עבודות שירות. אנו סבורים כי במסגרת גזר הדין של בימ"ש קמא ניתן משקל לכל נסיבות ביצוע העבירה ונסיבותיו של המערער, כמפורט בגזר הדין. כן בחן בימ"ש קמא את מדיניות הענישה במקרים דומים.

כאמור, איננו סבורים כי מדובר בענישה חריגה באופן המצדיק התערבות ועל כן, יש לדחות את הערעור גם לעניין העונש.

הן במסגרת ההליך בבימ"ש קמא והן במסגרת הערעור ניתנה למערער ההזדמנות להשתלב בהליך טיפולי במסגרת שירות המבחן באופן שיפחית את הסיכון הנשקף ממנו, אך המערער סירב להשתלב בהליך טיפולי ולכן שירות המבחן לא בא בהמלצה טיפולית בעניינו. כמו כן, המערער הבהיר כי אינו מעוניין לרצות את עונש המאסר בדרך של עבודות שירות באופן שיסייע לו להימנע ממאסר בפועל בבית הכלא. כפי שציין בימ"ש קמא, על אף שהמערער סיים הליך טיפולי, לא ניתן לומר שהשתקם, זאת בשים לב לאמור בתסקיר שירות המבחן ממנו עולה כי קיים סיכון להישנות התנהגות פורצת גבול מצד המערער.

המערער עבר טיפול ונגמל מאלכוהול, אך הטיפול שעבר לא התמקד בשליטה בכעסים וכאמור, המערער סירב להשתלב בהליך טיפולי מתאים לשליטה בכעסים במסגרת שירות המבחן באופן שיפחית ממסוכנותו בתחום זה. בנסיבות העניין, בצדק קבע בימ"ש קמא כי לא ניתן להיעתר לבקשת ההגנה למתן עונש של מאסר על תנאי, בשים לב לכך שעל פי גורמי הטיפול לא ניתן להצביע על הפחתה ברמת המסוכנות. אמנם עברו הפלילי של המערער אינו כבד אך מדובר בעבירות דומות ולכן בצדק נשקלו גם שיקולי הרתעה.

לאור נתוניו של המערער והעובדה שטרם ריצה מאסר בפועל בבית הכלא בעבר, עונש של מאסר בדרך של עבודות שירות, ולא עונש מאסר של ממש, עשוי היה להוות עונש מרתיע והולם, כפי שקבע גם בימ"ש קמא, ואולם המערער מסרב לשתף פעולה עם הממונה על עבודות השירות ולרצות את עונשו בדרך של עבודות שירות. בנסיבות אלו, כאשר המערער מסרב להשתלב בהליך טיפולי מתאים לשליטה בכעסים במסגרת שירות המבחן וכן מסרב לרצות עונש מאסר בדרך של עבודות שירות למרבה הצער לא ניתן להקל בעונשו.

אשר על כן, בסיכומי של דבר ולאור המפורט לעיל, דינו של הערעור להידחות וכך אנו מורים.

המערער יתייצב לריצוי עונש המאסר בפועל שנגזר עליו בבית מעצר קישון ביום 1.2.23 עד השעה 9:00, או על פי החלטת שב"ס, כשברשותו תעודת זהות או דרכון. על הנדון לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שב"ס, טלפונים: 074-7831077, 074-7831078.

ניתן היום, י"ט טבת תשפ"ג, 12 ינואר 2023, במעמד המערער וב"כ הצדדים.

עדי חן-ברק, שופטת

בטינה טאובר, סגנית
נשיא

רון שפירא, נשיא
[אב"ד]